

НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ЛАБОРАТОРІЯ
З ПИТАНЬ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ МОЗ УКРАЇНИ

ЗВІТ
про результати соціологічного дослідження
«Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти НФаУ»
(опитування студентів освітньо-професійної програми
«Фізична терапія»)

З метою дослідження ставлення до академічної доброчесності та її порушень здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Фізична терапія» (освітній рівень «бакалавр»), Науково-методичною лабораторією з питань фармацевтичної освіти було проведено опитування. Всього опитано 39 студентів – 95% від генеральної сукупності (N=41).

В межах дослідження поставлено завдання визначити рівень поширення таких видів порушень академічної доброчесності, що можуть бути здійсненні студентом:

1. Академічний плагіат: точне відтворення, копіювання, переказ або компіляція матеріалу без посилання на джерело у власних роботах, посилання на неіснуючі джерела, подання роботи, отриманої зі стороннього ресурсу, дозвіл на копіювання власних робіт іншим студентам, подання власних робіт як нових.

2. Фабрикація та фальсифікація: вигадкування даних чи фактів, модифікація або коригування даних під час підготовки роботи для того, щоб отримати потрібний результат.

3. Списування: списування у сусідів, використання смартфона, підручників, конспектів або інших джерел під час контрольних заходів.

4. Обман: надання неправдивої інформації про медичні або інші обставини заради отримання можливості подовжувати дедлайн, звільнення від частини роботи, щоби домогтися особливого ставлення від екзаменаторів; замовчування неправильної поведінки викладача; позначення одnogрупника

як присутнього на занятті, у той час коли він відсутній; написання роботи для іншого студента; складання контрольних заходів за іншого студента.

5. Хабарництво: спроба домогтися особливого ставлення шляхом надавання або отримування знаків прихильності, надання (пропозиція) коштів, майна, послуг, пільг з метою складання іспиту, заліку або отримання вищої оцінки.

Результати дослідження показали, що на думку респондентів, переважна більшість студентів і викладачів (рис. 1) дотримується принципів академічної доброчесності в освітньому процесі та науковій діяльності приблизно у рівному співвідношенні: 84% та 87% відповідно.

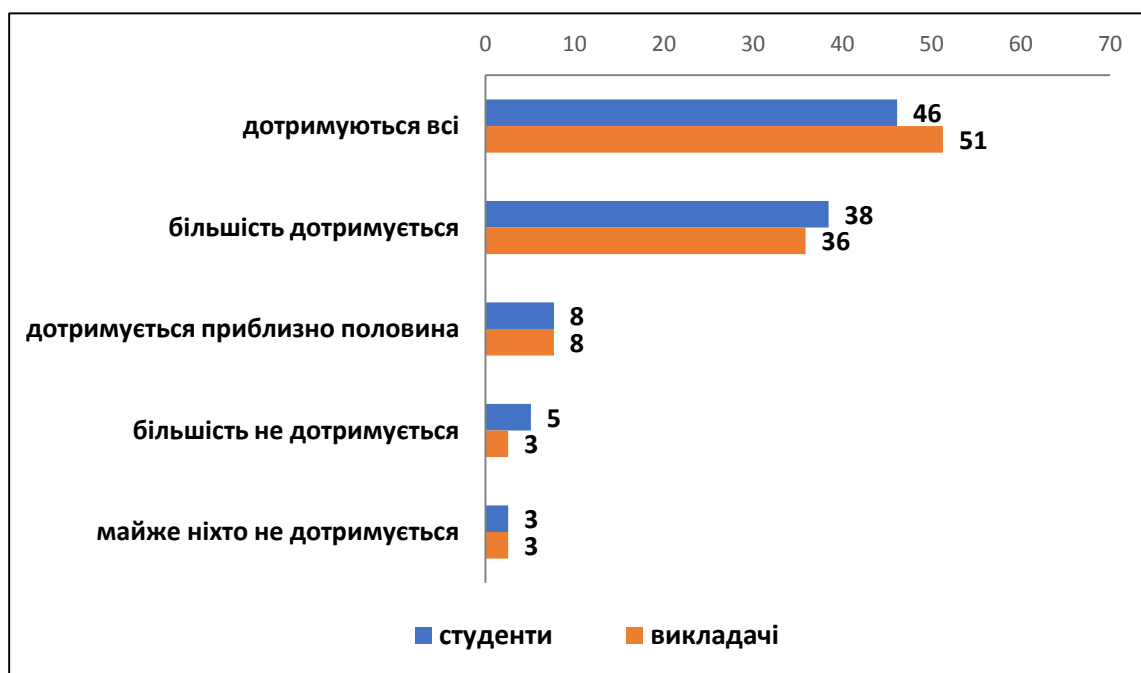

Рис. 1. Розподіл відповідей на питання «Як Ви вважаєте, чи дотримуються студенти і викладачі НФаУ принципів академічної доброчесності в освітньому процесі та науковій діяльності?», %

В межах опитування студентам було запропоновано висловити думку щодо здійснення порушень академічної доброчесності однокурсниками та позначити порушення, які були здійснені ними. З метою отримання більш об'єктивних даних розраховано середні між цими показниками за кожним з видів порушень.

Відповідно до отриманих даних 38% студентів освітньої програми «Фізична терапія» у період навчання у НФаУ хоча б один раз здійснювали дії, що можуть вважатися проявами академічної недоброчесності. 62% студентів дотримується принципів академічної доброчесності і ніколи її не порушували.

Найбільш поширене порушення – списування під час контрольних заходів (29%) (рис. 2). У меншій мірі студенти допускають у роботах фабрикацію та фальсифікацію даних (26%), вдаються до академічного плагіату у власних роботах (24%), обману (17%). Більшість студентів зазначають, що вдаються до таких дій лише інколи.

Результати опитування показали, що студенти ніколи не вдавалися до дій, що можуть бути визначені як хабарництво.

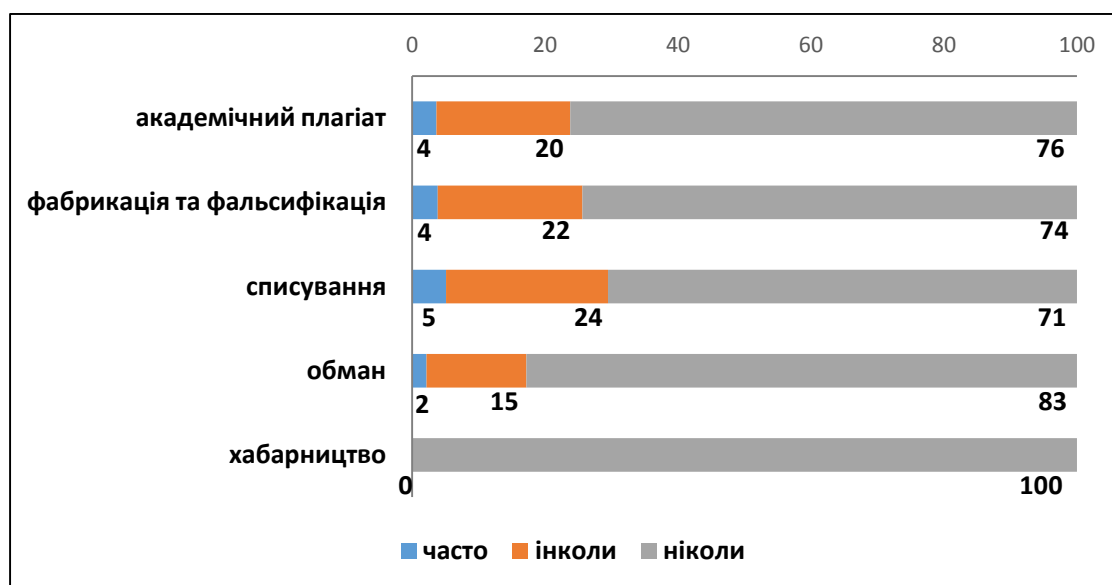

Рис. 2. Частота здійснення порушень академічної доброчесності студентами та їх однокурсниками, %

Дані табл. 1 демонструють рівні розповсюдження окремих видів академічної недоброчесності. Так при списуванні студенти частіше користуються смартфонами, підручниками, конспектами (38% опитаних), ніж списують у сусідів (21%).

Найчастіше студенти вдаються до таких різновидів академічного плагіату, як переказ або компіляція матеріалів різних джерел та копіювання матеріалу без посилання на джерело (33%), дозвіл на копіювання власних робіт іншим студентам (31%), подання роботи, отриманої з іншого ресурсу за власну (26%).

Фабрикація та фальсифікація даних може проявлятися у коригуванні даних (28%) або їх вигадуванні (23%) під час підготовки роботи для того, щоб отримати потрібний результат.

Серед опитаних студентів найбільш розповсюджені такі різновиди обману як замовчування неправильної поведінки викладача задля того, щоб скласти іспит, залік або отримати вищу оцінку (23%) та позначення одногрупника як присутнього на занятті, у той час коли він відсутній (21%).

Таблиця 1

Рівень поширення окремих проявів академічної недоброчесності, %

Види порушень академічної доброчесності		Студенти	
		здійснювали	не здійснювали
Академічний плагіат	Точне відтворення чужого тексту у власних роботах	21	79
	Копіювання матеріалу без посилання на джерело	33	67
	Переказ та компіляція матеріалів різних джерел	33	67
	Посилання на неіснуючі джерела або недостовірні відомості про джерела	23	77
	Подання роботи, отриманої зі стороннього ресурсу за власну	26	74
	Дозвіл на копіювання власних робіт іншим студентам	31	69
	Подання власних раніше оцінених або опублікованих робіт як нових	-	100
Фабрикація	Вигадування даних чи фактів під час підготовки роботи	23	77
	Коригування даних під час підготовки роботи, щоб отримати потрібний результат	28	72
Списування	Списування у сусідів під час контрольних заходів	21	79
	Використання смартфона, підручників, конспектів або інших джерел під час контрольних заходів з метою списування	38	62
Обман	Надання неправдивої інформації про медичні або інші обставини заради отримання можливості продовжувати дедлайн, звільнення від частини роботи, інше	15	85
	Надання неправдивої інформації про медичні чи інші обставини для того, щоби домогтися особливого ставлення від екзаменаторів	13	87
	Замовчування неправильної поведінки викладача задля того, щоб скласти іспит, залік або отримати вищу оцінку	23	77
	Позначення одногрупника як присутнього на занятті, у той час коли він відсутній	21	79
	Написання роботи для іншого студента	10	90
	Складання іспиту, заліку за іншого студента	-	100
	Надання (пропозиція) коштів, майна, послуг, пільг з метою складання іспиту, заліку або отримання вищої оцінки	-	100
Середнє		19	81

Студенти у більшій мірі схильні вважати, що недоброчесна поведінка притаманна іншим – їхнім однокурсникам, ніж їм самим (рис.3). Середній показник рівня розповсюдженості порушень серед здійснених респондентом – 22%, іншими студентами (за оцінкою респондента) – 26%.

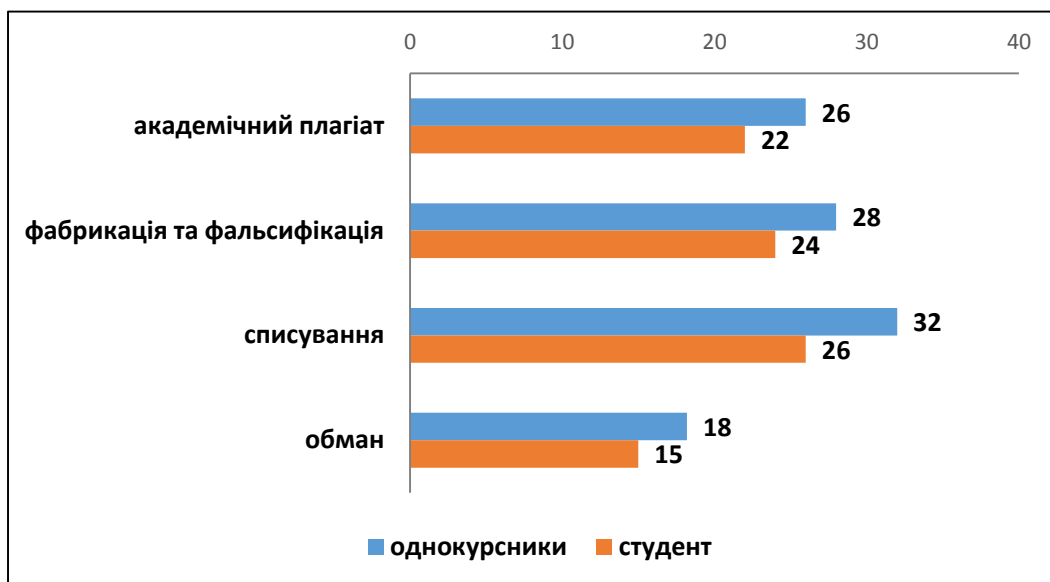

Рис. 3. Рівень здійснення порушень академічної доброчесності студентом та його однокурсниками, %

В першу чергу студенти вважають, що їх однокурсники в більшій мірі, ніж вони, вдаються до таких порушень:

- списування під час контрольних заходів за допомогою смартфонів, підручників або конспектів (42% випадків порушень, здійснених однокурсниками і 34%, здійснених респондентами);
- переказ та компіляція матеріалів різних джерел (39% і 27%);
- копіювання матеріалу без посилання на джерело (37% і 29%);
- надання неправдивої інформації про медичні або інші обставини заради отримання можливості подовжувати дедлайн, звільнення від частини роботи, домогтися особливого ставлення під час контрольних заходів (20% і 11%).

Ставлення студентів до порушень академічної доброчесності проявляється не тільки в їх фактичному здійсненні / не здійсненні, а й в оцінках допустимості їх скоєння (рис. 4).

За певних обставин опитані студенти вважають, що можуть бути допустимими списування, фабрикація та фальсифікація даних у роботах, академічний плагіат (переказ, компіляція, матеріалів, копіювання без зазначення достовірного джерела, передача власних оцінених робіт іншим студентам).

На думку студентів, в деяких випадках можливо написання роботи для іншого студента, позначення відсутнього на занятті одногрупника як присутнього, замовчування неправильної поведінки викладача задля того, щоб скласти іспит, залік або отримати вищу оцінку.

Переважна більшість опитаних зазначили, що для них хабарництво є неприпустимим.

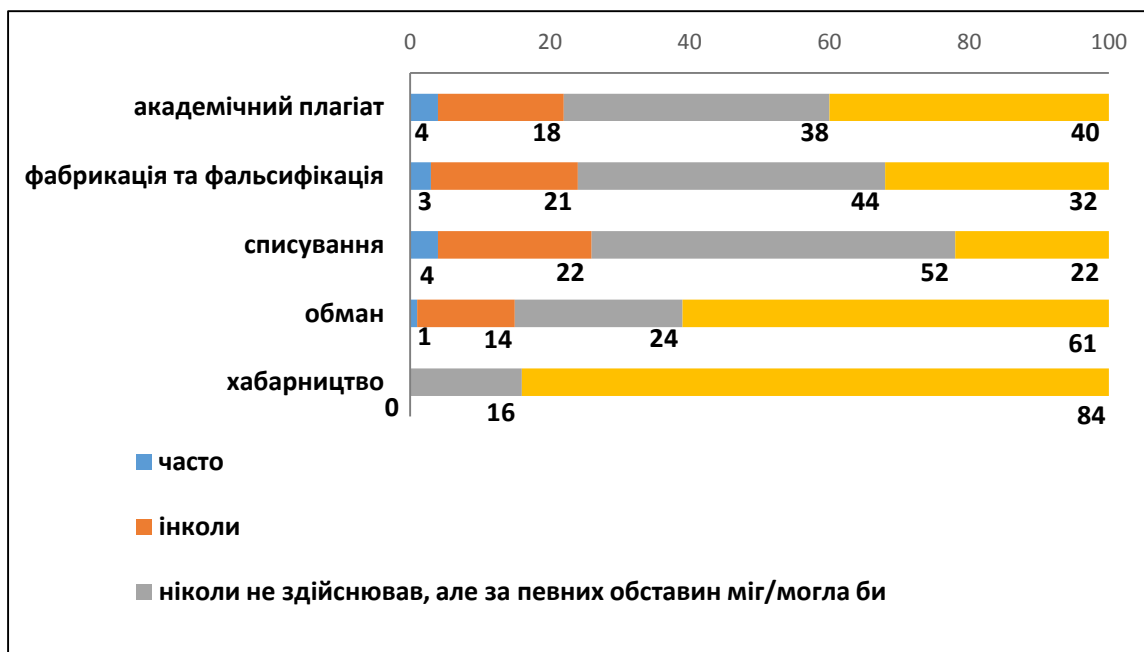

Рис. 4. Розподіл частоти здійснення порушень за видами академічної недоброчесності, %

Серед причин здійснення порушень академічної доброчесності (табл. 2) студенти в першу чергу називають брак часу як наслідок великого навчального навантаження. Також значимими причинами стають невпевненість у власних здібностях, брак часу через наявність додаткової роботи, лінь, брак знань з дисципліни, недостатня самоорганізованість у навчанні, тиск через потребу пройти оцінювання. В меншій мірі на здійснення порушень мають вплив такі фактори як легкий доступ до готових матеріалів в Інтернеті, проблеми зі

здоров'ям, бажання вразити викладача, широке розповсюдження таких практик серед студентів, брак стримувальних чинників з боку викладача, університету.

Таблиця 2

Причини здійснення студентами порушень академічної доброчесності

№	Причини	%
1	Брак часу як наслідок великого навчального навантаження	72
2	Невпевненість у власних здібностях	44
3	Брак часу через наявність додаткової роботи	42
4	Лінь	40
5	Брак знань з дисципліни	38
6	Недостатня самоорганізованість у навчанні	38
7	Тиск через потребу пройти оцінювання	38
8	Доступ до готових матеріалів в Інтернеті	15
9	Проблеми зі здоров'ям	10
10	Бажання вразити викладача	10
12	Брак стримувальних чинників з боку викладача, університету	8
11	Широке розповсюдження таких практик серед студентів	8
13	Організація контрольних заходів залишає можливість для таких практик	3

Під час навчання в університеті студенти можуть стикатися з проблемними ситуаціями, що є проявами академічної недоброчесності з боку науково-педагогічних працівників або співробітників університету. За даними опитування 90% студентів за весь період свого навчання жодного разу не стикалися з такими проблемами.

10% опитаних мали конфлікти, що пов'язані з процедурою проведення контрольних заходів або їх результатами (в тому числі через необ'єктивне оцінювання).

Студенти, що стикалися з такими проблемними ситуаціями вирішували їх самостійно або зверталися про допомогу до викладачів, завідувача кафедри, деканату.

За весь період навчання в університеті опитані студенти не стикалися з такими ситуаціями як вимагання хабаря для покращення їхньої успішності з дисциплін або складання сесії, дискримінація через стать, національність або расову приналежність, сексуальне домагання.

За результатами дослідження можна зробити наступні висновки:

1. Більшість здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Фізична терапія» (освітній рівень «бакалавр») дотримується академічної доброчесності.

2. Найбільш поширеними порушеннями академічної доброчесності серед студентів є списування під час контрольних заходів з використанням смартфона, підручників, конспектів або інших джерел, копіювання матеріалу без посилання на джерело, переказ та компіляція матеріалів різних джерел, дозвіл на копіювання власних і вже оцінених робіт іншим студентам. До таких дій вдається приблизно третина опитаних студентів.

3. За певних обставин студенти вважають допустимими списування, фабрикація та фальсифікація даних у роботах, академічний плагіат (переказ, компіляція матеріалів, копіювання без зазначення достовірного джерела, передача власних оцінених робіт іншим студентам), в деяких випадках – написання роботи для іншого студента, позначення відсутнього на занятті одногрупника як присутнього, замовчування неправильної поведінки викладача задля того, щоб скласти іспит, залік або отримати вищу оцінку.

4. Основна причина здійснення порушень академічної доброчесності студентами – брак часу як наслідок великого навчального навантаження. Також студенти можуть вдаватися до недоброчесної поведінки через невпевненість у власних здібностях, брак часу через наявність додаткової роботи, лінь, брак знань з дисципліни, недостатню самоорганізованість у навчанні, тиск через потребу пройти оцінювання.

5. Переважна більшість студентів за час навчання в університеті не стикалися з проблемними ситуаціями, що є проявами академічної недоброчесності з боку викладачів або співробітників університету. Ті ж проблемні ситуації, що виникали, були пов'язані з процедурою проведення контрольних заходів або їх результатами.

Проректор з науково-педагогічної роботи, доц.

Анжела ОЛЬХОВСЬКА

Провідний соціолог науково-методичної лабораторії з питань фармацевтичної освіти МОЗ України

Ксенія ДОМБРОВСЬКА